

A. ÚČEL A CHARAKTER VYKONÁVACÍHO ŘÍZENÍ

1. Ke vztahu nalézacího a vykonávacího řízení

§ 251 a násl. o. s. ř.
§ 37, 44 ex. řádu
§ 3 odst. 1 obč. zák.
§ 2 odst. 3 n. o. z.

I. Exekuční soud (exekutor) není oprávněn přezkoumávat věcnou správnost podkladového rozhodnutí, jeho obsahem je vázán a je povinen z něj při nařízení exekuce vycházet.

II. Případné vady nalézacího řízení (byť by skutečně existovaly) se do řízení o výkon rozhodnutí (exekučního řízení) nepřenášejí a nepředstavují okolnosti, jež by byly rozhodné pro nařízení exekuce.

III. Okolnost, že účastník řízení napadl vykonávané rozhodnutí mimořádným opravným prostředkem, není při rozhodování o nařízení exekuce významná.

IV. Podání návrhu na vedení exekuce tedy nemůže být posuzováno v kontextu dobrých mravů dle § 3 odst. 1 obč. zák.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 16. 10. 2008, sp. zn. 20 Cdo 1710/2007
ASPI JUD141789CZ

Z odůvodnění:

Námítky povinného stran platnosti kupní smlouvy, odstoupení od ní či důvodnosti žaloby na vyklizení směřují proti věcné správnosti exekučního titulu. Je však výrazem ustálené soudní praxe, že exe-

kuční soud (exekutor) není oprávněn přezkoumávat věcnou správnost podkladového rozhodnutí, jeho obsahem je vázán a je povinen z něj při nařízení exekuce vycházet.

O rozporu s dobrými mravy lze hovořit pouze v případě výkonu práv a povinností (formou právních úkonů nebo faktického chování) účastníků občanskoprávních vztahů. Podání návrhu na nařízení exekuce není výkonem práva ve smyslu § 3 odst. 1 obč. zák., nýbrž využitím možnosti poskytnuté oprávněnému procesním předpisem (§ 251 o. s. ř., § 37 ex. řádu) pro případ, že povinnost uložená exekučním titulem vydaným v nalézacím řízení nebyla splněna dobrovolně.

Poznámka: Pravidlo, podle něhož exekuční soud (exekutor) nemá právo přezkoumávat vykonatelný exekuční titul, se neuplatní v případě notářských (do 31. 12. 2012 i exekutorských) zápisů se svolením k vykonatelnosti – viz kapitola věnovaná těmto specifickým exekučním titulům. Modifikací této zásady jsou i § 31 písm. g) a § 35 odst. 1 až 3 zákona o rozhodčím řízení, která za určitých okolností umožňují podat návrh na zastavení exekuce vedené na základě rozhodčího nálezu ve věci spotřebitelské smlouvy, a to z důvodů, které mají původ v nesprávném právním posouzení věci ze strany rozhodce. Je-li takový návrh podán, exekuční soud vykonávací řízení přeruší a uloží povinnému, aby do 30 dnů podal u příslušného soudu návrh na zrušení rozhodčího nálezu.

2. Meze zásady ústnosti a přímosti v exekučním řízení

čl. 96 odst. 2 Ústavy

čl. 38 odst. 2 Listiny

§ 253 odst. 1 o. s. ř.

§ 52 odst. 1 ex. řádu

Vzhledem k tomu, že exekuční řízení je zvláštním řízením, nelze spatřovat v tom, že účastník nebyl vyslechnut (osobně slyšen) ani nebyly při jednání provedeny další jím navrhované důkazy, porušení práv stanovených v čl. 96 odst. 2 Ústavy a v čl. 38 odst. 2 Listiny.

Usnesení Ústavního soudu ze dne 27. 3. 1996, sp. zn. III. ÚS 280/95

Sb. ÚS 3/1996

Z odůvodnění:

Řízení exekuční je samostatným řízením, jehož prostřednictvím se zajišťuje výkon rozhodnutí, jestliže povinný nesplnil dobrovolně to, co mu bylo uloženo vykonatelným rozhodnutím. Pro toto exekuční řízení platí ustanovení části šesté § 251 a násl. o. s. ř. Exekuční řízení není řízením nalézacím ve věci samé, jeho účelem je pouze zajistit splnění povinnosti, o níž bylo v nalézacím řízení rozhodnuto rozsudkem, který je v právní moci a je vykonatelný. Řízení o výkonu rozhodnutí je řízením bez jednání, které může předseda senátu nařídit, jen považuje-li to za nutné nebo stanoví-li to zákon (§ 253 odst. 2 o. s. ř.). Výkon rozhodnutí nařídí předseda senátu, a to zpravidla bez slyšení povinného (§ 253 odst. 1 o. s. ř.). Zákon požaduje nařízení jednání např. v § 336n o. s. ř., ale pro vyklizení místností bez náhrady (což je v dané věci předmětem exekuce) takovou povinnost nestanoví (§ 342 o. s. ř.). Pokud jde o ustanovení, že předseda senátu nařídí jednání, jen považuje-li to za nutné, a výkon rozhodnutí nařídí zpravidla bez

slyšení povinného, jsou to zjevně ustanovení, která vytvářejí právní prostor pro úvahu soudu, což Ústavnímu soudu nepřísluší přezkoumávat. Vzhledem k tomu, že exekuční řízení je zvláštním řízením nelze spatřovat v tom, že navrhovatelka nebyla vyslechnuta ani nebyly provedeny další jí navrhované důkazy, porušení práv stanovených v čl. 96 odst. 2 Ústavy a v čl. 38 odst. 2 Listiny, když ze spisového materiálu, který si Ústavní soud vyžádal, vyplývá, že soud v exekučním řízení dal prostor pro vyjádření názorů stěžovatelky tím, že veškerá podání, učiněná druhým účastníkem řízení, jí zasilal k vyjádření.

3. Subjektivní závaznost exekučního titulu

§ 159, 251, 267a o. s. ř.

§ 36, § 52 odst. 1 ex. řádu

Pravomocné rozhodnutí, kterým byla přiznána věřiteli pohledávka za povinným, je závazné jen pro účastníky řízení, v němž bylo vydáno. Pro jiné osoby je závazné, jen stanoví-li to zákon a jen v rozsahu v zákoně uvedeném. Na ostatní osoby nedopadají subjektivní účinky právní moci a ve vztahu k těmto osobám není rozhodnutí závazné ani pro orgány veřejné moci, včetně soudu. Kdyby povinný popíral jako účastník rozvrhu pohledávku svého věřitele, přiznanou pravomocným rozhodnutím, nemůže s ohledem na subjektivní účinky právní moci zpochybňovat pravost pohledávky ani její výši v té podobě, v jaké byla rozhodnutím přiznána. Pravost či výši takové pohledávky může popřít jen z důvodů, že po vydání rozhodnutí zcela nebo zčásti zanikla.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 9. 11. 2009, sp. zn. 20 Cdo 3094/2007

ASPI JUD159371CZ

Z odůvodnění:

Výkon rozhodnutí prodejem nemovitostí povinného byl nařízen na základě vykonatelného směnečného platebního rozkazu, jímž bylo žalovanému uloženo zaplatit žalobkyni konkrétní částku. Odvolacímu soudu nelze vytýkat nesprávné právní posouzení věci, dospěl-li k závěru, že žalovaný následně nemůže v následném řízení popírat pravost pohledávky původní žalobkyně (oprávněné), která jí byla přiznána pravomocným směnečným platebním rozkazem. A to s ohledem na subjektivní účinky právní moci tohoto rozhodnutí.

4. Následky neprávem vedené exekuce (výkonu)

§ 268 odst. 1 písm. b), g) o. s. ř.

§ 52 odst. 1, § 55 ex. řádu

§ 451 obč. zák.

§ 2991 n. o. z.

Provedení exekuce, tj. vymožení pohledávky s příslušenstvím a nákladů exekuce, nařízené podle titulu, který byl po nařízení exekuce zrušen, představuje neoprávněný zásah do majetkových práv povinného. Je-li najisto postaveno, že exekuce byla provedena na základě titulu, který byl po jejím nařízení zrušen, může vymožené plnění být identifikováno s bezdůvodným obohacením.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 15. 10. 2008, sp. zn. 20 Cdo 4312/2007
ASPI JUD141484CZ

Z odůvodnění:

Obvodní soud pro Prahu 2 pravomocným usnesením ze dne 21. 10. 2004 nařídil podle vykonatelného rozhodnutí exekuci odstraněním stavby tak, že jej dá oprávněná provést někým jiným nebo si jej provede sama, a k uspokojení pohledávky oprávněné v částce 84 591,15 Kč (náklady na provedení předem) a nákladů této exekuce, které budou určeny, a provedením exekuce pověřil soudního exekutora. Dne 3. 11. 2005 byl exekuční titul rozhodnutím Magistrátu města Prahy mimo odvolací řízení pro nezákonnost zrušen. Dne 14. 12. 2005 soudní exekutor vydal exekuční příkaz, č. j. 033 EX 1109/04-12, k provedení exekuce prodejem nemovitostí povinné k vymožení povinnosti zaplatit oprávněné pohledávku 84 591,15 Kč, náklady oprávněné a náklady exekuce.

Na návrh povinné bylo provedení exekuce odloženo usnesením Městského soudu v Praze ze dne 2. 2. 2006 do pravomocného skončení řízení o přezkoumání rozhodnutí (exekučního titulu) mimo odvolací řízení. Rozhodnutím Ministerstva pro místní rozvoj ze dne 20. 9. 2006 bylo rozhodnutí, jímž byl zrušen exekuční titul, potvrzeno. Ze sdělení soudního exekutora vyplývá, že exekuční řízení je ze strany exekutora ukončeno dnem 11. 1. 2006 vymožením pohledávky a „povinné byl odblokován veškerý majetek zablokovaný exekučními příkazy“, a to blíže specifikovaná nemovitost a dále bankovní účet. Podle sdělení exekutora již byla náhrada nákladů exekuce a odměna exekutora zcela uhrazena povinnou.

5. Následky nečinnosti soudu (exekutora) během vykonávacího řízení

5. Následky nečinnosti soudu (exekutora) během vykonávacího řízení

čl. 36 odst. 1 Listiny

§ 13 odst. 1 zák. č. 82/1998 Sb.

Opomenutí soudu ve vykonávacím řízení a jeho nečinnost představuje odpovědnostní titul státu ve formě

nesprávného úředního postupu podle § 13 odst. 1 zák. č. 82/1998 Sb. Nevydáním rozhodnutí je upřeno právo na spravedlivý proces ve smyslu čl. 36 odst. 1 Listiny, přičemž právě tato nečinnost má zpravidla za následek vznik majetkové škody.

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 16. 5. 2012, sp. zn. 28 Cdo 3881/2011
ASPI JUD217415CZ

Z odůvodnění:

Za nesprávný úřední postup vedoucí k odpovědnosti státu je třeba považovat i nevydání či opožděné vydání rozhodnutí, mělo-li být správně vydáno či vydáno ve stanovené lhůtě, případně jiná nečinnost státního orgánu či jiné vady ve způsobu vedení řízení, to vše samozřejmě za předpokladu, že poškozenému vznikla škoda (majetková újma vyjádřitelná v penězích), která je v příčinné souvislosti s uvedeným postupem, tedy je-li nesprávný postup orgánu státu se vznikem škody ve vztahu příčiny a následku.

Pro vznik odpovědnosti státu za škodu bylo v dané věci rozhodné, že se soud v řízení o výkon rozhodnutí dopustil pochybení, pokud řádně nerozhodl o „odvolání“ podaném žalobcem proti usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí ze dne 20. 5. 2005. Protože toto podání obsahovalo vady a nebylo z něj patrné, v jakém rozsahu je rozhodnutí napadáno, měl soud prvního stupně žalobce vyzvat k jeho doplnění a následně o něm rozhodnout za současného posouzení, zdali nemá být podle obsahu hodnoceno jako návrh na zastavení výkonu rozhodnutí podle ustanovení § 268 o. s. ř. Napadené usnesení bylo přezkoumáno z podnětu odvolání pouze v části týkající se běžného výživného. U dlužného výživného byl však nařízený výkon rozhodnutí realizován bez dalšího, aniž bylo k ža-

lobcovu podání jakkoli přihlédnuto. V současné době již náprava vadného postupu soudu není možná, neboť vykonávací řízení je již v celém rozsahu pravomocně skončeno. Opomenutí soudu ve vykonávacím řízení a jeho nečinnost tak představuje odpovědnostní titul státu ve formě nesprávného úředního postupu podle § 13 odst. 1 zák. č. 82/1998 Sb.

Nevydáním rozhodnutí bylo žalobci upřeno právo na spravedlivý proces ve smyslu čl. 36 odst. 1 Listiny, přičemž právě tato nečinnost měla za následek vznik majetkové škody na jeho straně. V případě, že by o jeho podání bylo řádným způsobem rozhodnuto, lze usuzovat na možnost žalobce docílit zastavení výkonu rozhodnutí z titulu § 268 odst. 1 písm. b) o. s. ř. Podle citovaného ustanovení vede k tomuto postupu neúčinnost rozhodnutí, které je podkladem výkonu. Taková situace může podle judikatury nastat v případě obnovení soužití rozvedených manželů, v jehož průběhu otec podstatným způsobem přispívá na domácnost a výživu dětí. V posuzované věci bylo prokázáno, že žalobce v době vedení společné domácnosti s bývalou manželkou – tedy i v období od 1. 1. 1997 do 30. 6. 2003, za které byl nařízen výkon rozhodnutí pro dlužné výživné – přispíval na úhradu potřeb nezletilého syna nesporně vyšší částkou, než jaká mu byla stanovena rozsudkem Okresního soudu v Břeclavi ze dne 31. 10. 1994. Z řečených právních závěrů a skutkových zjištění vyplývá, že došlo i k naplnění ostatních předpokladů odpovědnosti za škodu, tedy příčinné souvislosti a vzniku majetkové škody.

6. Vztah vykonávacího a insolvenčního řízení

§ 109 odst. 1 písm. c), odst. 5,
§ 267 odst. 2 zák. č. 182/2006 Sb.

Ustanovení § 267 odst. 2 zák. č. 182/2006 Sb. se použije jen tehdy, jestliže byl jako způsob řešení úpadku dlužníka v insolvenčním řízení zvolen konkurs, a upravuje zvláštní případy, kdy lze po prohlášení konkursu nařídit i provést výkon rozhodnutí. Bez ohledu na toto ustanovení je však možno po zahájení insolvenčního řízení vždy výkon rozhodnutí nařídit, nelze jej však provést.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 20. 10. 2010, sp. zn. 20 Cdo 4397/2008
ASPI.JUD186334CZ

Z odůvodnění:

Okresní soud nařídil podle platebního rozkazu exekuci, jejímž provedením pověřil Mgr. Davida Konceze, soudního exekutora.

Krajský soud usnesení okresního soudu změnil a návrh na nařízení exekuce zamítl. Dospěl k závěru, že je-li zahájeno insolvenční řízení, lze exekuci nařídit jen tehdy, předchází-li tomu existence žaloby proti insolvenčnímu správci a rozhodnutí soudu o této žalobě, v němž je stanovena lhůta k uspokojení pohledávky. Protože v souzené věci nebylo uvedeným způsobem postupováno, návrhu na nařízení exekuce nevyhověl.

Nejvyšší soud shledal dovolání oprávněného důvodným. – Z výpisu z obchodního rejstříku odvolací soud zjistil, že proti povinnému bylo zahájeno insolvenční řízení na základě vyhlášky Městského soudu v Praze ze dne 9. 5. 2008, a téhož dne na-

staly i právní účinky zahájení insolvenčního řízení ve smyslu zákona č. 182/2006 Sb. V době rozhodování odvolacího soudu dosud nebylo o úpadku rozhodnuto, teprve posléze bylo insolvenční řízení usnesením Městského soudu v Praze ze dne 6. 10. 2008 (s účinky k 5. 11. 2008) zastaveno z důvodu překážky věci zahájené, neboť soud zjistil, že již dne 21. 12. 2007 bylo zahájeno a probíhá u Krajského soudu v Ústí nad Labem řízení o návrhu na prohlášení konkursu na majetek povinného, jež je vedeno pod sp. zn. 46 K 47/2007.

Insolvenční zákon v § 109 odst. 1 písm. c) se zahájením insolvenčního řízení spojuje tento účinek: výkon rozhodnutí či exekuci, která by postihovala majetek ve vlastnictví dlužníka, jakož i jiný majetek, který náleží do majetkové podstaty, lze nařídit, nelze jej však provést. Podle § 109 odst. 5 insolvenčního zákona platí, že nestanoví-li zákon u některého ze způsobů řešení úpadku jinak, trvají účinky spojené se zahájením insolvenčního řízení do skončení insolvenčního řízení, a jde-li o reorganizaci, do schválení reorganizačního plánu. – Z citovaného ustanovení § 109 insolvenčního zákona tedy vyplývá, že i po zahájení insolvenčního řízení lze výkon rozhodnutí či exekuci nařídit, nelze jej však provést.

Použití § 267 odst. 2 insolvenčního zákona, který podle odvolacího soudu brání nařízení exekuce, není na místě. Toto ustanovení se předně vztahuje k fázi insolvenčního řízení, kdy jako způsob úpadku byl zvolen konkurs (§ 4 insolvenčního zákona). Ale ani prohlášení konkursu na majetek povinného nařízení výkonu rozhodnutí či exekuce nebrání, opět jej však nelze provést (§ 267 odst. 1 insolvenčního zákona). Ustanovení § 267 odst. 2 insolvenčního zákona upravuje zvláštní případy, kdy i po prohlášení konkursu lze výkon rozhodnutí či exekuci nařídit i provést.